

TENSIONS AL PCE DAVANT EL PRÒXIM CONGRÉS

El PCE, malalt d'Anguita

El PCE trigà vint-i-dos anys a fer fora Santiago Carrillo de la Secretaria General del partit. N'ha trigat només cinc a fer el mateix amb Gerardo Iglesias, que el dia 9 d'aquest mes anuncià la decisió de no presentar-se a la reelecció en el proper XII Congrés del PCE. D'aquesta manera, passen a un segon pla les polèmiques sobre la reunificació comunista, el relançament de la coalició Izquierda Unida o les relacions amb el PSOE, i es torna al començament de la crisi, és a dir, la successió de Carrillo.

Des de la mort del general Franco, les coses a l'interior del PCE han estat sempre complicades, i la retirada de Gerardo Iglesias no és precisament una de les més senzilles d'explicar. A desgrat de les crítiques creixents, Gerardo Iglesias encara havia aconseguit la tardor passada un suport important i certament suficient del comitè executiu i del central per tornar a ser elegit secretari general. Però hagué de fer una concessió als seus adversaris: la secretaria general del PCE i la presidència d'IU, és a dir, el candidat a president del govern, serien separades en el XII Congrés. Iglesias s'adonà que això representava una desautorització de la seva posició actual i un intent de convertir el secretari general en una mena de cap de la burocràcia partidista, de gerent del partit i poca cosa més. S'ho rumià bé i el dia 9 anuncia als seus companys que plega i que se'n torna a la política asturiana.

El projecte comunista elaborat per Gerardo Iglesias, projecte que, per cert, l'allunya i l'enfronta a Santiago Carrillo, no ha tirat avant. La idea d'Iglesias de convertir el PCE en el pal de paller d'una gran coalició esquerrana i antiatlantista s'ha convertit al final en la seva principal font de contradiccions. Així, mentre que IU l'acostava al PCPE d'Ignacio Gallego, el separava definitivament de Santiago Carrillo i del PTE-UC. L'intent d'unió amb d'altres forces esdevingué una font de picabaralles a l'hora de fer les llistes electorals, d'elegir el portaveu o d'entendre's amb Ramón Tames i la seva Federació Progressista.

Les discretes rendes electorals obtin-

Un grup de dirigents comunistes andalusos, amb Julio Anguita al front, preparen el desembarcament en els òrgans de direcció del PCE i d'Izquierda Unida. Una guerra soterrada precedeix el Congrés

J. M. Sanmartín (Madrid)

gudes el deixaven sense trumfos a la mà.

La desafecció de l'equip dirigent

De tots aquests factors, no n'hi hagué cap de determinant en la caiguda de Gerardo Iglesias. Al cap i a la fi, no depenien exclusivament d'ell, sinó que les causes eren molt complicades i discutibles. És cert que Iglesias havia treballat com un líder entusiasta però limitat. Havia lluitat per reestructurar el

Julio Anguita, a l'espera de ser capità de l'esquerra.

partit, per inserir-lo més en les realitats socials i per redefinir-ne l'estratègia, però, alhora, havia hagut de reduir l'aparell partidista a uns nivells mínims i superar una angoixosa situació econòmica i financera. El que realment ha enterrat l'etapa de Gerardo Iglesias ha estat la desafecció del seu equip dirigent.

El secretari general venia d'un càrrec regional i fou designat hereu de Santiago Carrillo per aquest mateix. Arribà sol a la direcció del PCE i hagué de

Apareix Julio Anguita

La desafecció progressiva d'una part important dels seus col·laboradors minà la secretaria general, i a mitjan mes de novembre Iglesias anà a Moscou, a les festes del setanta aniversari de la revolució soviètica, enmig de fortes tensions internes que feien trontollar la seva continuïtat. Alguns dirigents, com José Luis Buhigas, començaren a demanar obertament el relleu d'Iglesias. La crisi esclatà al mes de desembre,

Montero i de diversos membres del comitè executiu, com Josep Palau, Juan Francisco Pla o Julio Setie. Més tard, uns altres sectors, sobretot de Madrid, suggeriren la candidatura de Francesc Frutos, ex-secretari general del PSUC, operació que no prosperà per culpa del passat leninista de Frutos. Tot això significava obrir la lluita successòria i endegar la pugna entre els diversos clans del partit per fer-se amb el poder. Tot i això, Gerardo Iglesias hauria pogut resistir els embats precongessuals, però no pagava la pena defensar una secretaria general discutida i, sobretot, desvalorada, sense la presidència d'IU. I plegà.

Mentrestant, Julio Anguita es movia amb habilitat i assistia amb una prudència extrema a les discussions. En primer lloc, es deslliga de les picabaralles internes, dient que ell donava suport a Gerardo Iglesias, que desautoritzava aquells que parlaven en nom seu i assegurava que ell no volia anar-se'n d'Andalusia. Ara bé, les seves declaracions s'anaren aigualint durant els dies següents, tant que van deixar veure que està disposat a assumir-ne la secretaria general.

El líder andalús utilitza una fórmula impersonal per fer aquesta mena de campanya a la secretaria general: l'experiència d'IU-CA ha donat uns resultats excel·lents a Andalusia i s'hauria d'aplicar a la resta de l'estat. L'hegemonia del PSOE es començarà a trencar a Andalusia, i per tant, seria bo que els andalusos iniciessin aquesta nova etapa des de la seu central del partit.

Enrique Curiel afirmà que veia bé aquest pla. Curiel formaria part de l'equip d'Anguita si aquest és elegit secretari general. Però no tothom deia el mateix, si bé Anguita disposa en termes generals del suport dels comunistes catalans, madrilenys, gallecs i andalusos (no tots). N'hi ha prou per a sortir elegit, però Anguita es fa pregar, refusa d'aparèixer com el salvador i vol que el vagin a buscar a casa i que li demanin per favor que encapçalï el partit.

Julio Anguita és partidari decidit de la fórmula d'IU i el seu ascens a la secretaria general significaria quasi definitivament que no es farà la reunificació comunista, atesa la posició irreductible de Santiago Carrillo. Lògicament, els que preconitzen la reunificació per damunt de tot de la família comunista, veuen de mal ull el desembarcament andalús. Per la seua banda, Comissions Obreres no vol a la secretaria general del PCE un líder indiscu-

Gerardo Iglesias, successor de Carrillo, deixa pas a Anguita.

posar-se a treballar amb els homes que havien crescut al costat de Carrillo: amb la vella guàrdia, com Simón Sánchez Montero, Romero Marín o Marcelino Camacho; o amb dirigents formats a l'ombra del líder històric, com Enrique Curiel o Nicolás Sartorius. Iglesias situà alguns partidaris seus en diversos llocs claus, com Juan Francisco Bacero a la secretaria d'organització, i gaudí d'un bon suport entre els sectors obreristes i els quadres provincials, recelosos els uns del grup d'advocats i professors dirigents, i de l'aparell central, els altres. De fet, Gerardo Iglesias no ha tingut mai problemes seriosos ni al comitè central ni en els congressos del partit. Tanmateix, parlamentari discret, Iglesias descuidà absurdament la seva presència al Congrés de Diputats, plataforma on es fan i apareixen els veritables líders de l'opinió pública. El decisiu buit parlamentari fou omplert per Enrique Curiel, per Nicolás Sartorius i, sobretot, per Ramón Espasa (PSUC), actualment el veritable bastió comunista al Congrés de Diputats, mentre que l'andalús Antonio Romero Ruiz ho és al Senat.

quan el vice-secretari general, Enrique Curiel, va dimitir sobtadament i va fer públic que Gerardo Iglesias no tenia el suport d'una part important de la cúpula malgrat les votacions àmpliament favorables al comitè central (EL TEMPS, núm. 186). Curiel havia dut la polèmica al carrer.

No és estrany que en el comitè central del 12 de gener Iglesias criticqués també públicament Enrique Curiel i l'acusés d'abandonar les seves responsabilitats i de dur la polèmica fora dels òrgans del partit. El de Curiel va ser un dels quatre vots contraris a l'informe del secretari general. Iglesias va repetir més tard aquestes crítiques, que amplià a Nicolás Sartorius, l'altre vice-secretari general. Tal com ha fet sempre, Sartorius s'ha eclipsat des que esclatà la crisi.

L'esquerda fou aprofitada pel PSUC, que llançà sobtadament el nom de Julio Anguita, president d'IU a Andalusia, com a possible substitut de Gerardo Iglesias. La proposta tingué el suport immediat de l'històric Sánchez

tible i dotat de tots els poders, ja que una de les primeres coses que faria seria ficar mà als gerardistes que ara dominen la cúpula del sindicat. La tesi de CCOO és que el nou líder ha de sorgir d'un pacte general en lloc de ser el resultat de picabaralles internes o del pànic a un buit de poder. Marcelino Camacho, per exemple, tem que l'arribada del poder andalús no comporti la reunificació de la secretaria general i la presidència d'IU i demana que, en tot cas, Anguita ocupi només un dels dos càrrecs. Fins i tot entre els defensors d'Anguita, n'hi ha que no ho veuen clar del tot. Alguns, per exemple, creuen que no es poden tallar els ponts amb els socialistes, amb els quals tard o d'hora caldrà pactar. Anguita, en canvi, sosté que el PSOE ja és la dreta i que IU ha d'esdevenir a curt termini una veritable alternativa de poder i no un simple pilar d'un socialisme decadent. Entre els andalusos mateixos, el seu secretari general Felipe Alcaraz ha dit que té por que un eixamplament

de l'estratègia andalusa no acabi diluint-la i desfent-la.

Totes aquestes complicacions fan que no es descarti un retorn de Gerardo Iglesias, una vegada s'hagi demostrat que la seva successió és impossible en tan poc de temps. La seva maniobra s'assembla, ves per on, a la de Manuel Fraga. En aquest cas, Iglesias tornaria al seu despatx després del XII Congrés amb una situació més sòlida que ara i amb una bona excusa per donar un puntelló als seus vice-secretaris generals i a algun lloctinent més contestatari. Si més no, és obvi que el XII Congrés començarà obert i que el seu tema central serà la recomposició de l'equip dirigent en lloc de discutir a fons l'estratègia que cal seguir per tornar a engrescar l'electorat esquerrà. Només cal veure que el darrer comitè central va ser incapaç de fer recomanacions concretes al congrés per comprovar les fortes tensions pre-congressuals i per on aniran el tret el cap de setmana vinent. □

o la decidida actitud democràtica en el 23-F. Les relacions entre Joan Carles i el general Franco i les seves mullers respectives són encara mal conegudes, però en termes generals es pot dir que no foren gaire bones. Ni gaire dolentes. No es pot oblidar, per exemple, que el 1972 una néta de Franco, Mari Carmen Martínez Bordiu, es casà amb un cosí germà del rei, Alfons de Borbó, en un rocambolesc intent de crear una monarquia que vinculés directament la dinastia borbònica i la dinastia Franco. Deien que Carmen Polo ho veia de molt bon ull i hi ha qui assegura que fins i tot empanyé el canvi successori, però finalment, el general Franco refusà d'autoritzar-lo.

Un pacte de silenci

Malgrat això, s'admet que la princesa Sofia de Grècia i Carmen Polo s'avenien força, tot i que els seus interessos i els seus caràcters divergien o topaven. La prova de foc d'aquestes relacions, fou, tanmateix, la mort del general Franco. Amb prou feines proclamada la monarquia el 1975, la viuda del dictador fou enviada a un retir daurat. Amb el títol de Senora de Meirás, és a dir, gran d'Espanya, i una pensió que vorejava el milió de pessetes mensuals, se li respectaren tots els privilegis i prebendes, excepte el de viure al palau del Pardo (Madrid), que és patrimoni de l'estat. A canvi, no s'havia de ficar en política, cosa que volia dir que no havia d'excitar els nostàlgics del franquisme, tasca que anà a càrrec de la seva filla i del seu gendre, gent perfectament desacreditada. El pacte funciona bé, i el dia del traspàs de Carmen Polo, la reina Sofia anà a donar el condol a la família abans que la notícia fos pública. L'endemà, diumenge dia 7, els reis anaren al cementiri. Allí, un grup de franquistes els escrivassaren, els tractaren de traïdors i els feren butifarres. Simultàniament, la descendència del general Franco, dividida, enfrontada, disgregada, i col·lectivament desprestigiada, protagonitzava diversos incidents i numerets per separat. La premsa del cor féu un gran negoci.

Bascos i comunistes en contra

A Navarra, els nacionalistes radicals aprofitaven l'avinentsa d'un viatge oficial dels reis i enganxaven cartells on apareixien Franco i el rei, l'un al costat de l'altre, a fi de protestar de la presència reial al regne. I mentre els partits navarristes i el govern central elogiaven el gest i les declaracions del

EL REI, ESCRIDASSAT PELS FRANQUISTES I CONTESTAT A NAVARRA

La corona té maldecaps

El rei ha hagut de fer front en els últims dies a una sèrie de crítiques ben fortes, des dels franquistes que l'escrivassaren en l'enterrament de Carmen Polo, fins als nacionalistes bascos que criticaren la visita a Navarra.

J. M. S.

Fou una setmana difícil per a la monarquia espanyola. Mentre els reis Joan Carles i Sofia eren a l'enterrament de la viuda del general Franco, els franquistes els esbroncaven i els insultaven. Mentre afalagaven el particularisme dels navarresos, els nacionalistes bascos acusaven la corona de deixar-se manipular. Mentre la monarquia reivindicava el paper de garant de les llibertats democràtiques, els colonistes madrilenys la qualifiquen de règim autoritari i reclamen el retorn de la república. Potser des del 23-F de 1981 aquesta institució no s'havia vist sotmesa a un foc creuat tan tens que ha obligat la casa reial a fer miracles de diplomàcia.

Fins a quin punt tenien obligació els reis d'anar a l'enterrament de Carmen Polo, és una pregunta de resposta difícil. La monarquia no ha negat mai les seves arrels franquistes, si bé ha buscat altres legitimacions, com la Constitució de 1978, la cessió dels drets històrics per part de don Joan de Borbó

El rei, centre d'un foc creuat